

Темпи розвитку галузі альтернативної енергетики

Нормативно-правове регулювання альтернативної енергетики в Україні

✎ **Олена ХОМИЦЬКА,**
Для «Юридичної газети»

У 2011 році Україна вперше вийшла до рейтингу найпривабливіших країн для розвитку альтернативної енергетики, посівши в цьому рейтингу 32-ге місце серед 40 країн. Передумовою для розвитку альтернативної енергетики в Україні є насамперед вагомий потенціал Автономної Республіки Крим у сфері вітроенергетики, сонячної енергетики та будівництва малих гідроелектростанцій. Потужність сонячних електростанцій в Україні станом на кінець 2011 року становила 168 МВт, а потужність вітрових електростанцій – щонайменше 139,2 МВт, що на 53 МВт більше порівняно з минулим роком.

Законом України «Про альтернативні джерела енергії» до основних засад державної політики у сфері альтернативних джерел

Олена Хомицька
Адвокат, Старший юрист ЮФ «Глобал Адвокат» (Корпорація «Глобал Консалтинг»)

енергії віднесено нарощування обсягів виробництва та споживання енергії, виробленої з альтернативних джерел, до яких відноситься енергія сонячного випромінювання, вітру, моря, річок, біомаси, теплоти Землі. Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 15.03.2006 р. № 145-р «Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2030 року» частка енергії з нетрадиційних та відновлюваних джерел у паливно-енергетичному балансі України у 2030 році має досягнути 19% від загального споживання паливно-енергетичних ресурсів.

Закон України «Про електроенергетику» встановлює

обов'язок оптового ринку електричної енергії України купувати за «зеленим» тарифом електричну енергію, вироблену на об'єктах електроенергетики, що використовують альтернативні джерела енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії – вироблену лише малими гідроелектростанціями) і не продану за договірними цінами безпосередньо споживачам або енергопостачальним компаніям, які здійснюють господарську діяльність із постачання електричної енергії за регульованим тарифом. Електрична енергія, вироблена з альтернативних джерел енергії, також може бути реалізована за «зеленим» тарифом за договорами, які укладені безпосередньо зі споживачами.

Згідно зі ст. 17-1 Закону України «Про електроенергетику» «зелений» тариф затверджу-

ється Національною комісією регулювання електроенергетики України. Для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії, «зелений» тариф встановлюється до 1 січня 2030 року.

Величина «зеленого» тарифу встановлюється:

– для кожного суб'єкта господарювання, який виробляє електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії;
– за кожним видом альтернативної енергії;
– для кожного об'єкта електроенергетики.

1) Величина «зеленого» тарифу для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з енергії вітру, встановлюється на рівні роздрібного тарифу для споживачів другого класу напруги на січень 2009 року, помноженого на коефіцієнт

«зеленого» тарифу для електроенергії, виробленої з енергії вітру. Коефіцієнт «зеленого» тарифу для електроенергії, виробленої з використанням енергії вітру, встановлюється на рівні:

1,2 – для об'єктів електроенергетики, величина встановленої потужності яких не перевищує 600 кВт;

1,4 – для об'єктів електроенергетики, величина встановленої потужності яких більша за 600 кВт, але не перевищує 2000 кВт;

2,1 – для об'єктів електроенергетики, величина встановленої потужності яких перевищує 2000 кВт.

2) Величина «зеленого» тарифу для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з біомаси, встановлюється на рівні роздрібного тарифу для споживачів другого класу напруги на січень 2009 року, помноженого на коефіці-

ент «зеленого» тарифу для електроенергії, виробленої з біомаси. Коефіцієнт «зеленого» тарифу для електроенергії, виробленої з біомаси, встановлюється на рівні 2,3.

3) Величина «зеленого» тарифу для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з енергії сонячного випромінювання, встановлюється на рівні роздрібного тарифу для споживачів другого класу напружності на січень 2009 року, визначеного із застосуванням тарифного коефіцієнта, що застосовується для пікового періоду часу (для тризонної тарифної класифікації), помноженого на коефіцієнт «зеленого» тарифу для електроенергії, виробленої з енергії сонячного випромінювання. Коефіцієнт «зеленого» тарифу для електроенергії, виробленої з енергії сонячного випромінювання, встановлюється на рівні:

4,8 – для наземних об'єктів електроенергетики;

4,6 – для об'єктів електроенергетики, які вмонтовані (встановлені) на дахах будинків, будівель та споруд, величина встановленої потужності яких перевищує 100 кВт;

4,4 – для об'єктів електроенергетики, які вмонтовані (встановлені) на дахах будинків, будівель та споруд, величина встановленої потужності яких не перевищує 100 кВт, а також для об'єктів, вмонтованих (встановлених) на фасадах будинків, будівель та споруд, незалежно від їх граничної потужності;

Величина «зеленого» тарифу для суб'єктів господарювання, які експлуатують малі гідроелектростанції, встановлюється на рівні роздрібного тарифу для споживачів другого класу напружності на січень 2009 року, визначеного із застосуванням тарифного коефіцієнта, що застосовується для пікового періоду часу (для тризонної тарифної класифікації), помноженого на коефіцієнт «зеленого» тарифу для електроенергії, виробленої малими гідроелектростанціями. Коефіцієнт «зеленого» тарифу для електро-

енергії, виробленої малими гідроелектростанціями, встановлюється на рівні 0,8.

При цьому коефіцієнт «зеленого» тарифу електроенергії, виробленої об'єктами електроенергетики, введеними в експлуатацію (або суттєво модернізованими) після 2014, 2019 та 2024 років, зменшується відповідно на 10, 20 та 30 відсотків від його базової величини. Фіксований мінімальний розмір «зеленого» тарифу для суб'єктів господарювання встановлюється шляхом перерахування в євро величини «зеленого» тарифу за правилами, встановленими Законом України «Про електроенергетику», станом на 01.01.2009 р. за офіційним валютним курсом Національного банку України на зазначену дату. Величина «зеленого» тарифу не може бути меншою за фіксований мінімальний розмір «зеленого» тарифу, який на кожну дату встановлення роздрібних тарифів для споживачів перераховується у національну валюту за офіційним валютним курсом Національного банку України на таку дату.

«Зелений» тариф застосовується за умови, що починаючи з 01.01.2012 р. питома вага сировини, матеріалів, основних засобів, робіт та послуг українського походження у вартості будівництва відповідного об'єкта електроенергетики, що виробляє електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії, становить не менше 15%, з 01.01.2013 р. – 30%, а з 01.01.2014 р. – 50%. Додатковою умовою застосування «зеленого» тарифу для електроенергії, яка виробляється з використанням енергії сонячного випромінювання, є використання, починаючи з 01.01.2013 р., на об'єктах електроенергетики сонячних модулів, у вартості виробництва яких питома вага матеріалів та сировини українського походження становить не менше ніж 30%, а починаючи з 2014 року – 50%.

З метою стимулювання виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії

чинне законодавство України, крім встановлення «зеленого» тарифу, передбачає також низку **податкових пільг** для учасників ринку альтернативної енергетики. Податковим кодексом України для галузі альтернативної енергетики, зокрема, передбачені пільги при імпорті та пільги при оподаткуванні податком на прибуток.

Пільги при імпорті

Відповідно до пункту 197.16 статті 197 Податкового кодексу України та пунктів ч) і ш) статті 19 Закону України «Про Єдиний митний тариф» звільняються від оподаткування податком на додану вартість та від сплати ввізного мита операції із ввезення на митну територію України:

– устаткування, яке працює на відновлюваних джерелах енергії, енергозберігаючого обладнання і матеріалів, засобів вимірювання, контролю та управління витратами паливно-енергетичних ресурсів, обладнання та матеріалів для виробництва енергії з відновлюваних джерел енергії;

– матеріалів, устаткування, комплектуючих, що використовуються для виробництва:

– устаткування, яке працює на відновлюваних джерелах енергії;

– матеріалів, сировини, устаткування та комплектуючих, які будуть використовуватися у виробництві енергії з відновлюваних джерел енергії;

– енергозберігаючого обладнання і матеріалів, виробів, експлуатація яких забезпечує економію та раціональне використання паливно-енергетичних ресурсів;

– засобів вимірювання, контролю та управління витратами паливно-енергетичних ресурсів.

При цьому операції з ввезення на митну територію України зазначених товарів звільняються від оподаткування податком на додану вартість, якщо ці товари застосовуються платником податку для власного виробництва та якщо ідентичні товари з аналогічними якісними показниками не виробляються в Україні.

У разі порушення вимог щодо цільового використання таких

товарів платник податку зобов'язаний збільшити податкові зобов'язання за результатами податкового періоду, на який припадає таке порушення, на суму податку на додану вартість, що мала бути сплачена із зазначених операцій у момент ввезення таких товарів, а також сплатити пеню, нараховану на таку суму податку, виходячи із 120 відсотків облікової ставки Національного банку України, що діяла на день сплати податкового зобов'язання, та за період з дня ввезення таких товарів до дня збільшення податкового зобов'язання, а також сплатити ввізне мито та пеню у порядку і розмірах, визначених законом.

Пільги з оподаткування податком на прибуток

Відповідно до п. 158.1 ст. 158 Податкового кодексу України звільняється від оподаткування 80 відсотків прибутку підприємств, отриманого від продажу товарів власного виробництва, зокрема:

– устаткування, що працює на відновлюваних джерелах енергії;

– матеріали, сировина, устаткування та комплектуючі, які будуть використовуватися у виробництві енергії з відновлюваних джерел енергії;

– енергоефективне обладнання і матеріали, виробі, експлуатація яких забезпечує економію та раціональне використання паливно-енергетичних ресурсів;

– засоби вимірювання, контролю та управління витратами паливно-енергетичних ресурсів.

Така податкова пільга застосовується за наступних умов:

– платник повинен забезпечити окремий облік прибутку або збитку, отриманого від продажу на митній території України зазначених товарів;

– суми коштів, вивільнених у зв'язку з наданням податкової пільги, спрямовуються платником податку на збільшення обсягів виробництва.

У разі порушення цільового використання коштів платник

податку зобов'язаний визначити прибуток, не оподаткований у зв'язку з наданням податкової пільги, та оподаткувати його в поточному періоді, а також сплатити за відповідний період пеню в розмірі, встановленому чинним законодавством України.

Крім цього, п. 158.2 цієї статті передбачає звільнення від оподаткування податком на прибуток 50 відсотків прибутку, отриманого від здійснення енергоефективних заходів та реалізації енергоефективних проектів підприємств, що включені до Державного реєстру підприємств, установ, організацій, які здійснюють розроблення, впровадження та використання енергоефективних заходів та енергоефективних проектів. До вказаного вище реєстру включаються підприємства, установи та організації, включені до галузевих програм із енергоефективності і за результатами проведення експертизи в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади з питань забезпечення ефективного використання енергетичних ресурсів, та отримали висновок такого органу про відповідність енергоефективних заходів та енергоефективних проектів, що вже впроваджені або перебувають на стадії розроблення та впровадження, критеріям енергоефективності та включені до галузевих програм з енергоефективності. При впровадженні платником податку енергоефективних заходів та енергоефективних проектів такої платник повинен забезпечити окремий облік прибутку/збитку, отриманого від здійснення зазначених заходів та реалізації проектів.

Податкові пільги з оподаткування податком на прибуток діють протягом п'яти років з моменту отримання першого прибутку внаслідок підвищення енергоефективності виробництва.

Таким чином, на сьогодні створене належне законодавче підґрунтя для підвищення темпів розвитку галузі альтернативної енергетики в Україні. **✎**

3 експертними матеріалами провідних юристів, розміщеними у попередніх номерах «Юридичної газети», Ви можете ознайомитися на сторінках юридичного видання

№49
від 6 грудня 2011 р.
«От государственных судов ожидается понимание арбитрабельности», –
Партнер ЮФ «Саенко Харенко»
Тетяна Сліпачук

№48
від 29 листопада 2011 р.
«В законодавстві ЄС встановлені сприятливі для телекомпанії правила щодо розміщення реклами і спонсорства», –
Старший юрист-консульт, адвокат Телерадіокомпанії «Студія «1+1»
Ірина Стройко

№05
від 31 січня 2012 р.
«Прибуток від інвестування в цінні папери є більшим, ніж прибуток з депозитних банківських вкладів», –
Партнер AVANTI legal company
Андрій Матяш

№06
від 7 лютого 2012 р.
«Ужесточение законодательного регулирования оборота лекарственных препаратов в Украине создает риски для жизни и здоровья граждан», –
Советник АО Arzinger
Лана Синичкина